

Avdelningen för verksamhetsutveckling och stöd
Juridik- och upphandlingsenheten

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande angående remiss av kommissionens utkast till rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak förslaget.
- Energimyndigheten avstyrker att det vid utvärderingar ska vara obligatoriskt att använda en gemensam metod.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten anser att förslaget till nya rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation överlag är väl utformat.

Energimyndigheten anser att det är positivt att möjligheterna att lämna stöd till innovationsfrämjande åtgärder förenklas och utökas. Det kan dock konstateras att det fortfarande är svårt att stödja många sådana åtgärder på annat sätt än genom stöd av mindre betydelse. Exempel på åtgärder som är svåra att stödja är affärstävlingar och mötesplatser. Mot denna bakgrund kan det ifrågasättas om ramarna är tillräckliga för att den s.k. innovationsunionen ska få genomslag.

Energimyndigheten anser att det är välkommet att det införs ramar för stöd till forskningsinfrastruktur är välkommet. Inom energiområdet har det länge funnits behov av nationella anläggningar för forskning och utveckling och demonstration, särskilt med avseende på förnybara drivmedel. Verksamheter finns och har funnits vid exempelvis den s.k. etanolkiloten i Örnsköldsvik och kring förgasning i Piteå. Att nu möjligheten att ge stöd även till företags forskningsinfrastruktur tydliggörs kommer förhoppningsvis att underlätta framtida investeringar.

Energimyndigheten anser att rambestämmelserna fortfarande är utformade utifrån naturvetenskapliga förhållanden. Det gör att det stundom är svårt att bedöma vilken stödnivå som ska tillämpas när stöd lämnas till samhällsvetenskaplig forskning. Ofta rör det sig i de fallen om grundforskning. Det skulle dock underlätta tillämpningen om gränsdragningen gentemot annan forskning berördes.

Energimyndigheten anser att det upplevs vidare stundom som svårt att skilja på sådan policy-relaterad forskning som får finansieras genom stöd till projekt och andra policy-relaterade aktiviteter som inte utgör forskning enligt Frescatimanualen.

Energimyndigheten instämmer med uppfattningen att villkoren för samarbetsprojekt bör vara överenskomna innan projekten inleds. Det är dock inte lämpligt att det införs krav på ingående av avtal för att stöd ska kunna lämnas. Huruvida sådana krav ska ställas i ett enskilt ärende bör överlämnas till den stödgivande myndigheten att bedöma.

Energimyndigheten anser att det är fortfarande svårt att bedöma hur stöd som resulterar i kommersiellt användbara prototyper eller pilotanläggningar ska hanteras. Det saknas tydliga riktlinjer för exempelvis beräkning av nettointäkter och restvärden.

Energimyndigheten anser att en frågeställning som inte berörs i förslaget är vilka konsekvenser med avseende på återbetalningsskyldighet som kan uppkomma när ett lån som lämnats som förskott med återbetalningsskyldighet efterges utan att det ännu kunnat konstateras att projektet misslyckats.

Energimyndigheten anser att förslagen till nya riktlinjer och allmän gruppundantagsförordning gör att det – i likhet med nuvarande regelverk – blir fortsatt svårt att stödja små och medelstora företag och innovativa företag på annat sätt än genom stöd av mindre betydelse. Innovationsunionens tankar om att förbättra de grundläggande villkoren och tillgången till finansiering samt att genom snabba och stödjande initiativ för mer innovativ, effektivare och grönare teknik genom offentliga stöd underlättas inte för dessa kategorier av företag.

Förslagen underlättar således inte Energimyndighetens stödgivning till små och medelstora företag eller innovativa företag. Dessa kategorier av företag har vanligen inte den ekonomi som krävs för att genomföra innovativ, effektivare och grönare teknik utan ett mer aktivt och ökat offentligt stöd, dvs. ökad stödnivå.

Det uppsatta målet för svensk energiforskning är bl.a. att utveckla teknik och tjänster som kan kommersialiseras genom svenskt näringsliv och därmed bidra till hållbar tillväxt och energisystemets omställning och utveckling såväl i Sverige som på andra marknader.

Sverige har en lång tradition med innovativa företag, både stora och små, där främst förutsättningarna för små och medelstora företag kan behöva en positiv särbehandling med tanke på att riskerna för ekonomiskt, tekniskt eller industriellt misslyckande är stora, vilket i förlängningen kan hota företags fortsatta existens.

Små och medelstora företag har ofta inte tillräckliga ekonomiska resurser för att driva långsiktiga utvecklingsprojekt eller att omsätta innovativa idéer i praktisk tillämpning. I myndighetens stödverksamhet finns många exempel på där projekten har fått framförallt ekonomiska svårigheter (kassabrist) som lett till att projekten måste avbrytas av detta skäl. Mindre vanligt är att det uppstått

avgörande tekniska misslyckanden. Den marknadsmässiga potentialen för dessa projekt kommer därför inte att kunna testats.

Det stöd till företag som kommer ifråga är när marknadsmisslyckanden föreligger, dvs. situationer i vilka marknader, när de fått sköta sig själva, sannolikt inte producerar effektiva resultat. Ett riskavlyft i form av offentligt stöd kan leda till genomförande av riskfyllda projekt som inte har möjligheter till finansiering på marknaden t.ex. i form av banklån eller stöd av riskkapitalbolag. Ett offentligt stöd som i slutändan kan leda till att innovativa idéer kan omvandlas till produkter och tjänster som skapar tillväxt och arbetstillfällen.

Förändringar i regelverket för nystartade företag kommer att leda till att färre företag kommer att omfattas av stödmöjligheten.

Förslaget bygger på att det finns en motsättning mellan statsstöd och konkurrens, men också att innovationer är önskvärda och nödvändiga. Det som saknas är att innovationer är en del i konkurrensen. Att hitta nya produkter och processer är ett sätt att överleva för framtiden, speciellt i högkostnadsländer. För mer radikala innovationer saknas ofta de infrastrukturer och de aktörer idag som kan utgöra näringslivets konkurrenskraft imorgon.

Energimyndigheten har ingen roll att spela för att rädda gamla och döende industrier, för vilka stöd skulle motverka både konkurrens och framtida konkurrenskraft. Däremot har myndigheten ett uppdrag att stödja produktion och konsumtion av förnybar energi och energitekniker som är effektiva. Att stödja sådan energiteknik är att medverka till att variation uppstår, att det finns mer att välja mellan. Det är dock avgörande för oetablerade tekniker att komma in på nisch- och andra överbrygningsmarknader, varför förslagets betoning av att produkter som befinner sig nära marknader (74, 110) kan fungera negativt för vissa innovationer.

Specifika synpunkter

Det bör övervägas att frångå begreppet industriell forskning då kopplingen till industri är för snävt i förhållande till i vilka delar av samhället forskning bedrivs (stycke 15 e och q).

Det är fortfarande i viss mån otydligt hur kravet på särskiljande av ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet kan uppfyllas. I stycke 15 (bb) anges att finansieringen, kostnaderna och intäkterna redovisas separat. I stycke 18 anges, på ett liknande sätt som i punkten 3.1.1 i de tidigare rambestämmelserna (2006/C 323/01), att de två typerna av verksamheter och kostnader, finansiering och intäkter från dessa klart kan skiljas från varandra. Det skulle underlätta för tillämpningen om det kunde utvecklas när det räcker att separera verksamheterna i företagets redovisning och när det krävs längre gående åtgärder för att upprätthålla verksamhetsåtskillnaden.

Energimyndigheten avstyrker att det vid utvärderingar ska vara obligatoriskt att använda en gemensam metod (stycke 119).

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Erik Brandsma. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anita Aspegren, Roger Eklund, Mattias Eriksson, Zofia Lublin och Birgitta Palmberger, direktören för strategiska frågor Anneli Eriksson, chefsjuristen Camilla Rosenberg samt verksjuristen Mattias Carlquist. Föredragande har varit verksjuristen Mattias Carlquist.

Erik Brandsma

Mattias Carlquist